

IV

La psicologia del muntatge judicial

¿Per què es va empresonar aquests homes acusant-los d'assassins i atracadors i no d'anarquistes i defensors dels treballadors?

Va ser un muntatge judicial.

Això no significa *necessàriament* que un grup de detectius, al servei del govern i dels empresaris, va planificar deliberadament les coses per encolomar l'assassinat a Sacco i Vanzetti. Encara que en aquest cas és gairebé segur que ho van fer.

El muntatge és un mecanisme inconscient (a vegades semi-conscient). Un mecanisme inconscient és un defecte psicològic que empeny les persones a fer una cosa sense saber per què la fan i sovint sense adonar-se que l'estan fent. És un acte subracional d'un grup que, a través d'una sèrie d'accions deliberades i, alhora, no intencionals, serveix els interessos de la classe dominant.

En un poble que no reconeix o, més ben dit, que no admet la força i el perill de les idees, és impossible perseguir directament els qui sostenen idees impopulars. A més, a causa d'una ferma tradició de llibertat, els qui ho fan se senten culpables. Al capdavant, a col·legi tothom ha estudiat la Declaració d'Independència i el «Doneu-me la llibertat o la mort»,¹⁹ i, encara que només siguin paraules apreses de memòria durant la infantesa, deixen una vaga impressió a la mentalitat de la majoria de nosaltres. D'aquí ve l'arma típicament americana del muntatge. Si un policia vol detenir un individu sospitós de vendre droga, li col·loca d'amagat una pistola en algun lloc i el deté en virtut de la llei

Sullivan.²⁰ Si algú està organitzant una vaga amb una energia perillosa, l'acusen d'infringir el Mann Act²¹ o busquen una dona que el denunciï per ruptura de la promesa de matrimoni. Si un diputat vota contra la guerra, el detenen per haver comès actes indecents dins un cotxe aparcad a la cuneta d'una carretera de Virgínia. Si dos italians fan propaganda anarquista, els empresonen per assassinat.

El muntatge judicial no passa desapercbut; però, com la majoria dels processos inconscients, és molt difícil reconstruir-lo pas a pas. La meitat dels qui hi participen no saben ben bé el que fan. Per això el lector de diaris mitjà, bastant imparcial i que no ha tingut cap experiència directa d'un muntatge, queda estupefacte quan li diuen que un individu acusat d'haver maltractat la dona en realitat l'han processat perquè coneix l'origen de les accions amagades a la caixa forta del fiscal del districte.

A la sala del tribunal de Dedham, neta i polida, on tot s'ha envernissat amb elegància, costa de creure en l'existència dels muntatges, i, malgrat això... Sota aquests oms, en aquestes antigues cases de Dedham, davant aquests piadosos portals d'estil georgià... El tribunal ha confirmat per setena vegada la seva decisió d'enviar dos homes innocents a la cadira elèctrica.

La fe dels bandits

¿Què és, doncs, aquesta fe criminal que fa pudor d'all i que els habitants de Massachusetts no gosen afrontar obertament?

Des de fa mig segle, l'anarquia és, als Estats Units, el papu dels mestres d'escola, dels policies, de les velles fadrines i dels alcaldes pobletans. A l'època de l'assassinat de McKinley,²² l'opinió pública es va formar una imatge de l'anarquista: un estranger brut, amb les mans empastifades de sang, una persona incomprendible, amb cartutxos de dinamita a la butxaca i una bomba embolicada amb paper de diari sota l'aixella, un destructor amb els ulls injectats de sang que busca l'avinentesa de mossegar la mà que l'alimenta. D'ençà de la Revolució Russa, aquesta imatge s'ha fusionat una mica amb la del jueu comunista garneu, furtiu, que, rosegat per l'enveja, es dedica a soscar els fonaments de la Prosperitat i la Decència, obeint ordres d'organitzacions secretes dirigides des de Moscou.

De mica en mica, generalment entre sectors progressistes i persones intel·ligents, en les converses respectables s'anaven acceptant —a contracor, això sí— alguns aspectes de l'anarquisme, amb la denominació d'«anarquisme filosòfic», que es refereix als anarquistes que s'afaiten cada dia, tenen bones maneres i podem estar segurs que no actuaran mai d'acord amb les seves idees. Com que alguns personatges de l'alta societat, com Kropotkin i Tolstoi —prínceps tots dos—, havien esdevingut, gràcies a l'anarquisme, figures importants del pensament i de la li-

teratura europeus, era impossible excloure'ls del món benpensant.

¿Què és, doncs, aquesta fe criminal?

Quan el cristianisme va florir a la conca de la Mediterrània, tant l'esclau com l'emperador esperaven la vinguda imminent del regne de Crist, la nova Jerusalem que apareixeria a la terra i posaria fi a les llàgrimes i als sofriments dels fidels. Després del primer mil·lenni, la Ciutat de Déu, que a la terra ja no esperava ningú, es va instal·lar definitivament al cel, entre els núvols, amb la Mare de Déu al capdamunt de la piràmide feudal. Amb la decadència del feudalisme i l'arribada dels regnes d'aquest món, l'Església va esdevenir més i més l'instrument de les classes dominants. Soscavada pel segle XVIII, destronada per la Revolució Francesa, l'Església va ser restaurada pels reaccionaris com el gran baluard defensor dels privilegis. Però, a la memòria dels camperols i dels pescadors —els seus fills treballaven a les fàbriques—, hi quedava un feble rastre de l'esplendor desapareguda de la Ciutat de Déu. Els nostres instints i la nostra cultura d'habitants de ciutat són un llegat d'innombrables generacions urbanes: els cretencs, els grecs, els fenicis, els llatins de la conca de la Mediterrània, els italians de les ciutats dels turons. És natural que els habitants dels turons pelats, que tenien sempre davant els ulls el mar blau, hagin conservat al cor la imatge de la ciutat perfecta, on el fort no oprimeix el feble, on tothom viu del seu treball i en pau amb els veïns: la blanca Comuna on l'home pot assolir la plena realització, lliure de les velles i desagradables obsessions de déu i l'amo.

Aquesta imatge interior és el sentiment essencial de la teoria i la doctrina anarquistes. Molts italians van situar la ciutat perfecta de la seva imaginació a Amèrica. Quan van arribar en

aquest país, van matar la ciutat perfecta al seu cor i van acceptar el sistema de la llei de la selva o bé es van tornar anarquistes. Entre ells hi ha hagut terroristes, com en totes les sectes oprimides i menyspreades d'ençà que el món és món. La gent de seny diu sovint que anarquisme i terrorisme són la mateixa cosa, error idiota i generalment malintencionat, molt fomentat pels detectius privats i els escamots antibombes de la policia.

Un obrer anarquista que s'esforça per organitzar els seus companys de treball és un home que costa diners als amos de la fàbrica; per tant, segons la majoria dels empresaris americans, és un llançador de bombes i un assassí en potència.

En el procés de Plymouth, el jutge Thayer, en donar les instruccions al jurat, va afirmar que el delicte de l'atracament a mà armada era coherent amb els ideals radicals de Vanzetti.

A més del conflicte entre empresari i treballador i del malentès racial, dos motius suficients per a crear un muntatge judicial, ¿no podria haver-hi una animadversió més profunda? Segles enrere, els habitants de Massachusetts també esperaven la Ciutat de Déu i van patir molt per ella. Dedham, la seu del tribunal, és una petita ciutat blanca, bonica i elegant sota els oms. És, també, el símbol d'una esperança pansida, hipotecada al sis per cent als regnes d'aquest món. És natural que els habitants de Nova Anglaterra, que conserven dintre seu el caliu del desig apassionat, intens, de perfecció dels seus avantpassats, odiïn amb una rancúnia particular els anarquistes, defensors de la Comuna perfecta a la terra. Els aspectes irracionals d'aquest cas d'intent d'assassinat col·lectiu tan sols es poden explicar per una rancúnia tan profunda que l'han oblidada fins i tot les persones més afectades per aquest sentiment.